

**ARISTIPPOS A SOKRATIKA**

Počnúc symbolickým rokom 1990, keď Gabriele Giannantoni vydal monumentálnu zbierku antických svedectiev o Sokratovi a jeho nasledovníkoch *Socratis et Socraticorum reliquiae*, rastie záujem historikov o štúdium sokratovskej tradície myslenia. Jednou z najkontroverzejších postáv sokratiky je bezpochyby Aristippos z Kyrény. Práve jemu sú venované články, zaradené do monotematického bloku v tomto čísle časopisu *Filozofia*.

Prvý príspevok sa vracia k antickým svedectvám – klasickým, helenistickým aj neskorším – a kladie si otázku, ktoré z týchto textov by nám mohli pomôcť pri historickej rekonštrukcii Aristippovho myslenia. Snahy o pochopenie Aristippovej pozície sa komplikujú tým, že antickí autori ho označujú na jednej strane za „sokratovca“, no zároveň mu dávajú nálepku „hedonista“, ktorá nekorešponduje s obrazmi Sokrata v Xenofónových alebo Platónových dialógoch či Antistenových zlomkoch. Autor sa pokúša o vypracovanie portréту Aristippa, v ktorom by hedonistická pozícia nevytvárala napätie so sokratovským úsilím o hľadanie dobrého života.

Jaroslav Cepko sa podujal na neľahkú úlohu, keď vo svojom príspevku načrtáva cestu k subjektivisticky ladenej epistemológii, v rámci ktorej kyrenaici formulujú svoje skeptické argumenty. Autor zároveň zdôrazňuje, že epistemologická argumentácia nie je pre kyrenaikov cieľom, ale prostriedkom na dosahovanie šťastného života. Inými slovami, aj keď sa nám môže zdať, že kyrenaici popierajú existenciu vonkajších predmetov, v skutočnosti sa o ne až tak nezaujímajú, lebo správnu voľbu spôsobu života zakladajú na uchopení vnútorných afektov (*pathé*).

František Škvrnda sa vo svojom článku vracia k otázke Aristippovho hedonizmu. Najprv ho dáva do historického kontextu so sicílskou a sokratovskou tradíciou myslenia a vzápätí analyzuje vybrané koncepcie (prezentizmus, aprudencializmus, skepticizmus), ktoré spájajú moderní bádatelia s Aristippovým hedonistickým postojom. Nakoniec sa vyjadruje k situačnému charakteru Aristippovho hedonizmu, ktorý by nás mohol priblížiť k podstate jeho pozície.

V poslednom článku monotematického bloku sa Zuzana Zelinová zamýšľa nad významom Aristippovho označenia „kráľovský pes“. V prvej časti si kladie otázku, či je možné zosúladiť Aristippov hedonizmus so sokratovským prístupom k dobrému životu, ktorý sa zakladá na dobrom konaní (*areté*). V druhej časti naznačuje, ako by mohla vyzeráť aristippovská výchova prostredníctvom pôžitkov.

Jednotlivé príspevky si skôr kladú otázky, než na ne odpovedajú, čo je spôsobené do značnej miery charakterom antických svedectiev o kyrenaikoch – väčšina správ je z druhej či tretej ruky. Niekedy nás však môžu priviesť správne zvolené otázky

k tomu, ako nazerať na ten-ktorý aspekt kyrenaického myslenia a ako ho dať do kontextu s tým, čo vieme o povahe sokratovského hnutia.

Všetky príspevky sú súčasťou riešenia projektu VEGA 1-0094-20. Chcem sa poďakovať redakcii časopisu *Filozofia* za možnosť zostaviť monotematický blok o mieste Aristippa a jeho kyrenaických pokračovateľov v sokratovskom hnutí. Verím, že jednotlivé príspevky zaujmú čitateľov *Filozofie* a posmelia ich k ďalšiemu čítaniu textov, ktoré zaraďujeme do sokratiky.

*Vladislav Suvák*